

Anmälan mot Överförmyndaren i Tomelilla kommun om handläggningen av ett ärende om entledigande och förordnande av god man

---

Bakgrund

Till Överförmyndaren i Tomelilla kommun inkom den 25 april 2006 en ansökan från AA om att god man skulle förordnas för honom. Som god man föreslogs BB, AA:s sambo, och hon åtog sig även uppdraget. Efter utredning överlämnade överförmyndaren ärendet till Ystad tingsrätt den 13 juni 2006. I beslut den 21 juni samma år anordnade tingsrätten godmansskap för AA och förordnade BB till god man.

I ansökan, som inkom till överförmyndaren den 26 juni 2007, begärde AA att få byta god man. Som grund härför angavs dels att relationen till BB försämrats och att det var tveksamt om de skulle komma att fortsätta leva tillsammans, dels att han önskade ha en god man som gav honom insyn i hans ekonomi och de olika beslut som fattades för hans räkning. Samtidigt gavs det in ett socialt intyg från Lasarettet i Ystad, Geriatri- och Rehabmottagningen, innehållande vissa omständigheter rörande BB. I interimistiskt beslut samma dag entledigade överförmyndaren BB från uppdraget som god man och förordnade istället CC till god man. Slutligt beslut i ärendet meddelades den 17 augusti 2007.

Anmälan

DD har i en anmälan, som kom in till JO den 12 oktober 2007, klagat på att Överförmyndaren i Tomelilla kommun meddelade ett interimistiskt beslut om entledigande av BB och förordnande av ny god man, utan att BB dessförinnan fick någon information. Han har vidare framfört klagomål rörande det faktum att överförmyndaren inte inhämtade någon medicinsk utredning beträffande AA innan beslutet fattades. DD har också framfört klagomål avseende CC:s sätt att utföra sitt uppdrag som god man. I anmälan har DD även anfört att det dröjde tre månader från det att den första ansökan om god man gavs in till överförmyndaren till dess att tingsrätten förordnade BB som god man.

Utredning

Överförmyndarens akt avseende AA har inhämtats och granskats. Ärendet har därefter remitterats till Överförmyndaren i Tomelilla kommun som i sitt remissvar har anfört följande.

Ansökan om god man för AA ankom till Överförmyndaren i Tomelilla kommun den 25 april 2006. Ansökan var undertecknad av kuratorn EE och förslag till god man fanns och den föreslagne gode mannen hade genom sin underskrift förklarat sig villig att åta sig uppdraget.

Ärende lades upp hos Överförmyndaren och handlades på sedvanligt sätt varvid gode mannen kontrollerades hos Kronofogdemyndigheten och Rikspolisstyrelsen. Vidare inhämtades personbevis för AA. Några nära släktingar fanns inte utan enbart den föreslagna gode mannen BB som hade varit sambo med AA under en lång rad av år.

Efter att samliga handlingar inkommit sändes ansökan med bilagor till Ystads tingsrätt för handläggning.

Ystads tingsrätt beslutade anordna godmanskap och förordnade BB till god man den 21 juni 2006.

BB lämnade förteckning över AA tillgångar och skulder per förordnandedagen samt skriftlig släktförteckning den 4 september 2006.

Årsräkning för 2006 godkändes den 15 maj 2007. Undertecknad hade den 10 maj 2007 haft ett personligt samtal med BB om godmanskapet och parternas inbördes förhållanden m.m.

Till Överförmyndaren i Tomelilla kommun kom under juni månad 2007 ett telefonsamtal med innebörd att AA ville byta god man. AA ville träffa Överförmyndaren och gå igenom sin situation och sina önskemål. Då AA var rullstolsburen bestämdes att mötet skulle äga rum på kommunhuset i Tomelilla och inte på Överförmyndarens sedvanliga kontor.

Eftersom det vid byte alltid är praxis att den nye förslagne gode mannen träffar huvudmannen och går igenom vad som förväntas kontaktades en person som bedömdes vara lämplig. Personen ifråga fick reda på att Överförmyndaren skulle träffa AA den 26 juni 2007 och ombads vara tillgänglig då.

Vid AA:s genomgång med överförmyndaren den 26 juni 2007 hade AA tagit med sig dels samtliga sina personliga assistenter och deras chef samt kuratorn FF från Ystads lasarett. AA framförde vid sammanträffandet yrkande om att få byta god man och efter genomgång med CC godkände han att hon skulle förordnas som ny god man.

Efter genomgång av yrkandet från AA sammantaget med de uppgifter som därvid framkommit beslutade undertecknad att meddela interimistiskt beslut om byte av god man. Då det förelåg en intressekonflikt mellan huvudmannen och gode mannen inte bara vad gällde godmanskapet utan även upplösning av ett längre samboförhållande bedömde undertecknad inte att yttrande skulle inhämtas från BB innan beslut meddelades utan att hon skulle få yttra sig först sedan interimistiskt beslut tagits i enlighet med AA:s yrkande.

Beslutet delgavs BB som överklagade detsamma och begärde inhibition. Ystads tingsrätt avslog yrkandet.

Under tiden som ärendet låg vid Ystads tingsrätt begärde BB genom DD både skriftligen och muntligen att omprövning skulle ske av beslutet.

Vid samtal med Ystads tingsrätt framkom att ärendet inte skulle prövas vid en muntlig förhandling utan detta kunde ske först sedan Överförmyndaren tagit ett slutligt beslut. På grund härav meddelade undertecknad ett slutligt beslut i ärendet den 17 augusti 2007. Vid den slutliga prövningen hade undertecknad en rad skrivelser från BB genom DD där hon klargjort sin inställning över vad som

framkommit och hur hon såg på den uppkomna situationen. Därutöver togs in yttranden från den nye gode mannen och AA:s personliga assistenter om AA:s inställning. Med hänsyn till den extrema kommunikation som förevarit i ärendet ansåg undertecknad att ytterligare skriftväxling inte skulle tillföra målet något i sak utan enbart fördröja ett beslut som kunde prövas på sedvanligt sätt genom muntlig förhandling i tingsrätt respektive hovrätt.

Det slutliga beslutet överklagades inte. Det hade dock varit klagande att få ett utslag i ett ärende av detta slag.

Överförmyndaren har i sin bedömning i första hand sett till huvudmannens bästa och hans vilja. Det kan avslutningsvis noteras att i dag kvarstår den gode man som tillsattes i juni 2007.

DD har yttrat sig över remissvaret.

Föredraganden i ärendet har därefter inhämtat kompletterande muntliga upplysningar från överförmyndaren, se bifogad tjänsteanteckning.

Bedömning

Utformningen och motiveringen av det interimistiska beslutet

Enligt 11 kap. 18 § andra stycket föräldrabalken (FB) får överförmyndaren – om ett slutligt beslut inte kan ges omedelbart i ett ärende om förordnande av god man – förordna god man för tiden till dess ärendet slutligt avgörs, om den enskildes angelägenheter kräver omedelbar vård eller ett dröjsmål uppenbarligen skulle medföra fara för den enskildes person eller egendom.

Av 11 kap. 20 § FB framgår följande. En god man som gör sig skyldig till missbruk eller försummelse vid utövandet sitt uppdrag eller som kommer på ekonomiskt obestånd och på grund av detta är olämplig för uppdraget eller som av någon annan orsak inte längre är lämplig att inneha uppdraget, ska entledigas. Beslut om entledigande fattas av överförmyndaren. Uppkommer en fråga om att enligt första stycket entlediga en god man och kan slutligt beslut inte ges omedelbart, får överförmyndaren besluta att den gode mannen ska skiljas från sitt uppdrag för tiden till dess ärendet avgörs, om dröjsmålet skulle medföra fara för den som godmanskapet avser.

20 § första stycket förvaltningslagen (FL) föreskriver att ett beslut varigenom en myndighet avgör ett ärende ska innehålla de skäl som har bestämt utgången, om ärendet avser myndighetsutövning mot någon enskild. I bestämmelsen räknas också upp ett antal undantagssituationer, då myndigheten helt eller delvis får utelämnas skälen för beslutet. Jag finner här endast skäl att nämna att en myndighet, enligt punkten 4 i nämnda bestämmelse, får underlåta att redovisa skälen om ärendet är så brådskande att det inte finns tid att utforma skälen.

Av kommentaren till 20 § FL framgår att beslutet måste göra det begripligt för parten vilka faktiska förhållanden som är avgörande, vilka rättsregler som är tillämpliga och hur myndigheten har resonerat på de punkter där meningarna kan gå i sär. Vidare anges att det är ett elementärt krav att myndigheterna i sina beslut anger vilka föreskrifter som de grundar sina avgöranden på. Att motiveringen enbart består av en redovisning av tillämpliga föreskrifter är å andra sidan sällan tillräckligt. Av beslutet ska det gå att läsa ut vad som i det enskilda fallet varit

avgörande för utgången (se Hellners/Malmqvist, Förvaltningslagen med kommentarer, upplaga 2:1, 2007, sid. 228 f.).

JO:s granskning är av rättslig art och avser främst en kontroll av att myndigheterna har följt de regler som gäller för förfarandet. JO kan inte ändra eller upphäva myndigheters beslut. Granskningen är inte heller avsedd att föregripa eller ersätta den prövning som kan eller har kunnat ske i ordinarie ordning. Mot denna bakgrund tar jag inte ställning till om det var riktigt eller inte att fatta ett interimistiskt beslut om entledigande av den gode mannen och förordnande av en ny. Inte heller anlägger jag några synpunkter på att beslutet fattades utan att BB först gavs möjlighet att yttra sig.

Beträffande utformningen och motiveringen av beslutet om entledigande av BB som god man vill jag emellertid anföra följande. Av rubriken "Saken" framgår att beslutet fattades med stöd av 11 kap. 20 § FB. Skälen för beslutet utgörs endast av en redogörelse för första stycket i nämnda bestämmelse. Av skälen för beslutet framgår således inte vilken, eller vilka, omständigheter som var avgörande för beslutet att entlediga BB som god man. Inte heller anges det på något sätt av vilken anledning det fanns skäl att meddela ett interimistiskt beslut, dvs. varför det förelåg fara i dröjsmål. Jag anser att detta tydligt borde ha framgått. Genom vad som framkommit i utredningen är det enligt min uppfattning inget som tyder på att situationen var sådan att den motiverade ett utelämnande av skälen för beslutet, jfr 20 § första stycket 4 FL. Överförmyndaren kan mot bakgrund av vad jag nu anfört inte undgå kritik för den bristfälliga beslutsmotiveringen.

Klagomål rörande underlåtenhet att inhämta läkarintyg

DD har anfört att överförmyndaren, innan det interimistiska beslutet fattades, borde ha inhämtat ett läkarintyg avseende AA. Jag vill i detta sammanhang upplysa om att det inte föreligger krav på sådan utredning då överförmyndaren handlägger ärenden om byte av god man. Kravet att inhämta läkarintyg uppställs endast i vissa fall då rätten anordnar godmansskap (jfr 11 kap. 17 § FB).

Klagomål mot den gode mannen

Gode män står inte under JO:s tillsyn. Jag vidtar därför ingen åtgärd med anledning av den delen av DD:s anmälan.

Överförmyndarens handläggning av den ursprungliga ansökan om god man

Beträffande vad DD framfört i denna del vill jag anföra följande. Genom vad som framkommit i utredningen synes överförmyndarens handläggnings- och bevakningsrutiner rent generellt ha varit tillfredsställande. I nu aktuellt fall har det dock i viss mån brustit i bevakningsrutinerna, vilket lett till att det dröjde onödigt länge innan ansökan överlämnades till tingsrätten. Det dröjsmål som uppstått är dock inte av den karaktären att det utgör skäl för mig att rikta kritik mot överförmyndaren.

Överförmyndaren har upplyst att man under våren 2008 har infört nya rutiner beträffande handläggningen av till överförmyndaren inkomna ansökningar om god

man. Jag har från strikt juridisk synpunkt inte några invändningar emot dessa nya rutiner (jfr dock vad jag tidigare uttalat om uppgiftsfördelningen mellan tingsrätt och överförmyndare vid utredningar i ärenden om anordnande av godmansskap, se mitt beslut den 15 maj 2008 i ärende dnr 3903-2006).

Ärendet avslutas.